

**Розвиток обдарованості молодших школярів
засобами дидактичних ігор**

Виявлення і підтримка обдарованих школярів, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей – одне із основних завдань сучасної початкової школи. У перспективі такі діти є інтелектуальним потенціалом української держави. Проте часто навчально-виховний процес зорієнтований на середньостатистичних учнів, учителі не реалізують індивідуальний підхід до обдарованих. Тому важливо, щоб навчальні програми і підручники враховували специфіку засвоєння інформації обдарованими дітьми.

Міністерством освіти і науки України, Інститутом педагогічної і психологічної освіти АПН України укладено рекомендації щодо роботи з обдарованими дітьми. В Українському центрі творчості дітей та юнацтва створено координаційну раду “Обдарована дитина” для пошуку, виявлення і підтримки таких дітей.

Проблему обдарованості й психолого-педагогічну роботу з обдарованими дітьми досліджено Н. Відінесвим, Н. Лейтес, С. Логачевською, Е. Лодзінською, С. Рубінштейном, Б. Тепловим, В. Черняхівським та іншими.

У початковій школі зміст роботи з учнями залежить від навчальної дисципліни. Тому обдарованість проявляється часто в успішній діяльності в межах того чи іншого предмета або комплексно. Іноді обдаровані діти приховують свої досягнення від однолітків чи педагога, завдання якого – організувати роботу таким чином, щоб виявити і розвинути таланти і здібності кожного вихованця.

Обдаровані діти характеризуються певними особливостями, зокрема хорошою пам'яттю у поєднанні з раннім мовним розвитком, яскравою уявою, допитливістю, тонкою спостережливістю, зосередженістю, посидючістю, розвинутою свідомістю, активністю, творчим пошуком, вони хочуть вчитися і досягають значних успіхів у навчанні, вміють аналізувати, систематизувати, класифікувати і узагальнювати, концентрувати увагу.

Проте не в усіх обдарованих дітей простежується інтерес до шкільного навчання. У деяких школярів низький рівень або відсутня мотивація до нього, володіння матеріалом ще до його подачі вчителем. Тому у процесі роботи слід надавати перевагу таким методам взаємодії, які сприяли б зацікавленню дітей у навчанні, розвитку всіх психічних процесів, креативності. На наше переконання, всі ці вимоги може задовольнити продумане і доцільне використання дидактичних ігор на всіх етапах навчання у початковій школі.

Основними чинниками, що сприяють ефективності застосування дидактичних ігор у навчальній діяльності обдарованих учнів школи першого ступеня, є мотиваційне забезпечення, організація ігор із урахуванням індивідуальних вікових особливостей учнів, необхідність ускладнення й дозування, емоційність учителя, забезпечення ігрового процесу наочними матеріалами, позитивна реакція вчителя на старання дитини і на результати ігор, використання комунікативно-ігрового підходу. Дидактичні ігри можна включати в систему уроків. Однак використовувати такий метод у початковій школі вчителю часто заважає його стиль поведінки, прагнення бути лідером у класі, демонстрування власних переваг, небажання витратити час на підготовку до організації гри. Тому її результативність значною мірою залежить від особи вчителя, його вміння творчо працювати, обізнаності про особливості молодших школярів, психологічної культури, рівня педагогічного спілкування, організаторських умінь, усвідомлення потреби в самоосвіті, бажання вдосконалювати професійну майстерність, адже організація гри потребує відповідних знань, умінь та навичок педагога, часу на її підготовку, створення й режисуру. Місце і час для гри у навчальній діяльності залежать, зокрема, від дидактичної мети, підготовки учнів, матеріалу, що вивчається, завдань. Одна і та ж гра може використовуватись у різних формах залежно від умов роботи та творчого підходу вчителя до навчальної діяльності обдарованих дітей [2, с. 62].

Використання дидактичних ігор як методу навчання допомагає дітям самореалізовуватися, коли вони виступають виконавцями та співавторами. Обдарованим школярам цікаво знаходити результат в нестандартних ситуаціях у процесі змагань, що приносить задоволення від перемог. У роботі з

обдарованими дітьми успішно можна використовувати нові організаційні форми «Поле чудес», заняття клубу «Що? Де? Коли?», КВК, індивідуалізовані програми навчання тощо [3].

Дидактичні ігри є поліфункціональними, оскільки виконують навчальну, виховну, розвивальну, комунікативну, діагностичну, ігротерапевтичну, коригувальну, мотиваційну, розважальну, моделювальну, інформативну, формувальну, соціокультурну і функцію самореалізації та міжнаціональної комунікації. Вони є результативними за умови їх систематичного використання та переходу від простих до складних ігрових форм, поступового ускладнення завдань та змісту. Ігри формують творчу особистість, вчать нестандартно мислити, і провідна роль у цьому процесі належить учителеві. Від його готовності й уміння креативно підходити до організації навчальної діяльності у початковій школі, його педагогічної обізнаності, майстерності та професіоналізму залежатиме успішність навчання обдарованих дітей. Адже саме через особу педагога формується ставлення учнів до навчання, зацікавленість чи незацікавленість тим чи іншим предметом.

Водночас ефективність організації дидактичних ігор як системотвірного методу залежить від закономірностей, цілей, змісту дисципліни, теми, навчальних можливостей школярів і рівня їх підготовленості, можливостей учителя використовувати різні підходи до роботи з дітьми (рівень теоретичної і практичної підготовки, досвід, особистісні якості тощо) [1, с. 49].

Однак, незважаючи на те, що сучасною системою підготовки у ВНЗ передбачено необхідну кількість годин для підготовки вчителів початкової школи, це не розв'язує основну проблему – низький рівень готовності до ефективної організації навчальної діяльності обдарованих школярів. Необхідно оптимізувати професійну підготовку педагогів через збалансованість дисциплін фахового, соціально-гуманітарного і психолого-педагогічного спрямування, використання інноваційних методик, що і є предметом нашого подальшого наукового пошуку.

Список використаних джерел

- 1) Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Бабанский Ю. К. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
- 2) Зубенко Т. В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови учнів початкової школи / Зубенко Т. В. – Миколаїв : МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 2006. – 120 с.
- 3) Щорс В. В. Форми й методи роботи з обдарованими дітьми / В. В. Щорс // Інноваційні технології. – 2013. – № 4 (28) . – С. 8 – 12.